

travelbook

travelbook

Madera

Bezdružica

ERGO
HESTIA®

Teksty: Joanna Mazur, Julita Kucińska (uzupełnienia w wyd. IV)

Redaktor prowadzący: Paweł Sondej

Aktualizacja informacji praktycznych: Julita Kucińska

Redakcja: Iwona Szopa

Korekta: Urszula Czerwińska

Skład: Joanna Białecka

Opracowanie kartograficzne: DAKA – Studio Graficzne

Źródło pochodzenia danych kartograficznych: OpenStreetMap.org

Okładka: materiały graficzne zostały wykorzystane za zgodą stock.adobe.com

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji. Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawca dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawca nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Helion S.A.

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <https://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/bemdt4>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie IV

ISBN: 978-83-8322-112-0

Copyright © Helion S.A., 2023

Kup książkę

Poleć książkę

Oceń książkę

Księgarnia
internetowa

Lubię to!
Nasza społeczność

travelbook

Madera

Bezdroża

Spis treści

Atrakcje Madery 6

Informacje praktyczne 10

- Przed wyjazdem 12
- Dojazd 18
- Na miejscu 19
- Informator A-Z 23
- > Levadas, czyli szlaki wodne 30

Informacje krajoznawcze 32

- Krajoznawcze ABC 34
- Z dziejów Madery 37
- > Kurort znany od kilku wieków 40
- Mieszkańcy 42
- Święta i festiwale 44
- Kuchnia 47
- > Wina z Madery 50

Zwiedzanie 54

- FUNCHAL** 56
  - Z dziejów miasta 58
  - Avenida do Mar 60
  - Zona Velha 63
  - Avenida Arriaga 65
  - Między ulicami 31 de Janeiro a Visconde Anadia 68
  - Praça do Município i okolice 69
  - Rua São Pedro i okolice 71
  - Dzielnica hotelowa 73
  - Punkty widokowe 74
  - Parki i ogrody 76
  - Kąpieliska 81

MONTE 86

- Levada dos Piornais 87
- > Carros de cesto 88

GMINA CÂMARA DE LOBOS 90

- Câmara de Lobos** 90
  - Caminho Real da Encumeada 93
  - Cabo Girão 94
  - Curral das Freiras 96

GMINA RIBEIRA BRAVA 100

- Ribeira Brava** 101
  - Campanário 103
  - Wycieczki po okolicy 104

GMINA PONTA DO SOL 105

- Ponta do Sol** 106
  - Cais da Ponta do Sol 106
  - Madalena do Mar 109
  - Wycieczki po okolicy 109

GMINA CALHETA 111

- Calheta** 112
  - Arco da Calheta 114
  - Paúl da Serra 116
  - Paúl do Mar 118
  - Ponta do Pargo 120
  - Rabaçal 121
  - Jardim do Mar 122

Kup książkę

GMINA PORTO MONIZ	124
Porto Moniz	125
Ribeira da Janela	128
Las Fanal	128
Seixal	129
Parki gminy Porto Moniz	131
Wycieczki po okolicy	132
GMINA SÃO VICENTE	134
São Vicente	134
Ponta Delgada	138
Wycieczki po okolicy	139
GMINA SANTANA	140
Santana	140
Arco de São Jorge	143
Faial	144
Ribeiro Frio	144
Wycieczki po okolicy	145

GMINA MACHICO	148
Machico	149
Canical	151
Porto da Cruz	154
Trasy w gminie Machico	156
GMINA SANTA CRUZ	158
Santa Cruz	159
Camacha	160
Canico	161
Ponta do Garajau	162
► Podwodny świat Madery	164
PORTO SANTO	166
Z dziejów Porto Santo	167
Vila Baleira	169
Wycieczki po Porto Santo	171
Słowniczek polsko-portugalski	176
Legenda	180
Indeks	181

Poleć książkę

Gmina Ribeira Brava

Podróż samochodem z Funchal do Ribeiry trwa zaledwie 20–25 min, warto więc odwiedzić tę malowniczą miejscowość, z której rozciągają się cudowne widoki. W miasteczku nie brakuje też hoteli oraz domów letniskowych i można zatrzymać się na dłużej.

Gmina Ribeira Brava zajmuje obszar 65,1 km² i sąsiaduje z gminami: Câmara de Lobos, Ponta do Sol oraz São Vicente.

▼ Ribeira Brava

Mieszka tu ok. 13 tys. ludzi w czterech parafiach: Ribeira Brava (6 tys.), Tabua, Serra de Água i Campanário.

Nazwa Ribeira Brava, czyli Dzika Rzeka – nadana osadzie przez portugalskich kolonizatorów w XV w. – pochodzi od wartkiej rzeki, która spływa górkim zboczem, pokonując odcinek 8 km. W miesiącach deszczowych potrafi być bardzo niebezpieczna.

▲ Widok z doliny na Ribeira Brava, położoną nad oceanem

Ribeira Brava

Miasteczko jest jedną ze starszych miejscowości na Maderze – zaludnienie tego obszaru rozpoczęło się już w XV w. Jej dobre położenie przyczyniło się do szybkiego wzrostu. Z łatwością zawijały tu statki, co doprowadziło do powstania portu.

W latach 1904–08 wybudowano tu przystań, która ułatwiała wyładunek towarów. Dziś port ten jest dużo większy. Osobą, która w znacznym stopniu przyczyniła się do rozwoju regionu, był wicehrabia Francisco Correia de Herédia. Dzięki jego działaniom w drugiej dekadzie XX w. w Ribeira Brava poszerzono ulice, wybudowano mały teatr i wyremontowano stary fort São Bento.

Igreja Matriz de São Bento

Ciekawym zabytkiem jest niewątpliwie kościół św. Benedykta przy Rua Camachos 20. Kościół został zbudowany w XVI w. na miejscu XV-wiecznej kaplicy, a później był wiele razy przebudowywany. Na szczególną uwagę zasługują barokowa dzwonnica z pięknym zegarem oraz hetmem we

wzorze szachownicy. We wnętrzu świątyni można podziwiać manuelskie łuki oraz misternie wykonaną ambonę z motywami morskimi. Obok wejścia znajduje się chrzcielnica z pięknymi rzeźbieniami. Przy kościele urządzono wystawę srebra – Núcleo de Pratas. Znajdują się tam prawdziwe skarby z XVI i XVII w., jak np. krzyż procesyjny z 1584 r.

Museu Etnográfico da Madeira

Warto odwiedzić Muzeum Etnograficzne. Znajduje się ono w budynku, który niegdyś należał do klasztoru św. Klary w Funchal. Wielokrotnie zmieniał on właścicieli, aż wreszcie trafił w ręce Rządu Regionalnego Madery, który postanowił stworzyć w nim muzeum poświęcone kulturze i tradycjom tej wyspy. Otwarte zostało w 1996 r. Stała wystawa zorganizowana jest wokół takich tematów jak rolnictwo, transport, dom i życie codzienne oraz handel na wyspie. Tu też odbywają się ciekawe wystawy czasowe.

Museu Etnográfico da Madeira

- Rua de São Francisco 24
- wt.–pt. 9.30–17.00, sb. i nd. 10.00–12.30 i 13.30–17.30
- 3 EUR, ulg. 1,50 EUR

Podczas spaceru ulicami uwagę przykuje różowy budynek urzędu miasta – **Câmara Municipal**. Znajduje się on w dawnej rezydencji wicehrabiego Francisca Correia de Herédia. Do posiadłości przynależą piękne ogrody z egzotyczną roślinnością.

Fort São Bento

Przy wybrzeżu Ribeira Brava, nieopodal targu, znajduje się obiekt będący prawdziwym symbolem miasta. Służył on do obrony miejscowości przed atakami piratów i korsarzy. Przez długie lata stał opuszczony i zaniedbany. Dopiero w 1916 r. za sprawą wicehrabiego Francisca Correia de Herédia fort ten został odnowiony i dziś działa w nim punkt informacji turystycznej. Spacerując po mieście, możemy odwiedzić też biało-czerwoną latarnię morską położoną na skalistym wybrzeżu. Rozciąga się z niej cudowny widok na miasteczko oraz ocean.

▼ Kościół São Bento w miasteczku Ribeira Brava

CIEKAWOSTKA

Festa de São Pedro i Encontro de Bandas

Największym świętem gminy Ribeira Brava jest Dzień św. Piotra. Co roku 28 i 29 czerwca całe miasteczko przystrojane jest kolorowymi girlandami. Na tę uroczystość przybywają również mieszkańcy z innych miejscowości. Odbywa się wówczas słynna procesja, podczas której przez miasto niesiona jest pięknie udekorowana kwiatami figurka św. Piotra. Oprócz religijnych obrzędów odbywają się też zabawy o charakterze ludowym. Gra orkiestra, tańczą ludowe zespoły, a na kamienistej plaży griluje się tradycyjne *espetadas*, czyli szaszłyki.

Co roku miasteczko jest też gospodarzem Encontro de Bandas, czyli zlotu grup muzycznych. Ribeira Brava zamienia się wtedy w olbrzymią scenę koncertową, a impreza kończy się wspólnym wykonaniem hymnu skomponowanego specjalnie na to święto.

▲ Fajã dos Padres na południowym wybrzeżu Madery, u podnóża klifu w Campanário

Campanário

Parafia ta ma sporo do zaoferowania swoim gościom. Warto zawitać do miejsca zwanego **Fajã dos Padres**, które nazywane jest czasem „wyspą na wyspie”. Ten malowniczy klif przez ponad 150 lat należał do zakonu jezuitów, którzy wytwarzali tu najlepsze wino na wyspie. Stąd właśnie nazwa położonej pod klifem równiny.

Słowo *fajã* oznacza nieduży skrawek płaskiej ziemi nadającej się pod uprawę, zazwyczaj położonej nad wodą. Pomimo odizolowania zamieszkiwało tutaj kilkadziesiąt osób. Oprócz działalności rolniczej *fajã* była również miejscem wypoczynku dla braci zakonnych.

Obecnie cała posiadłość należy do jednej rodziny, która kupiła ten teren w 1921 r. i od tamtego czasu w pełni zarządza Fajã dos Padres. Mieszka tu obecnie jedynie ok. 50 osób żyjących głównie z rolnictwa, zwłaszcza uprawy winorośli oraz owoców. Miejscowość chętnie odwiedzają turyści,

działają tu restauracje, oferowane są miejsca noclegowe. Dodatkowo na całej jej długości jest szeroka, kamienista plaża. Wcześniej do tego miejsca można było dotrzeć tylko łodzią. Obecnie działa kolejka, która zastąpiła starą i niepraktyczną windę.

Dla osób z lękiem wysokości, ale chcącym odwiedzić to zaciszne schronienie poleca się transport wodny. Łódź Malvasia kursuje codziennie z Funchal (15 EUR za osobę w jedną stronę) lub z Câmara de Lobos (10 EUR za osobę w jedną stronę) i przewozi do 10 pasażerów. Przeprawę należy zamówić wcześniej – rezerwacji można dokonać pod numerem: +351 291 944 538.

Dużą atrakcją (dla osób bez lęku wysokości) jest właśnie widokowa winda (*elevador*) łącząca osadę położoną u stóp klifu z jego szczytem.

- www.fajadospadres.com
- latem: codz. 10.00–19.00, zimą: codz. 10.00–18.00
- bilet 10 EUR

▲ Ribeira Brava

Wycieczki po okolicy

Podczas pobytu w gminie Ribeira Brava warto się wybrać na wysoko położone **Miradouro da Encumeada**, należące do parafii Serra de Água i znajdujące się między dwiema największymi dolinami Madery. Z tego punktu widokowego rozciąga się niesamowita panorama okolicznych gór, których szczyty często spowite są gęstą mgłą. Z Encumeady widać również sąsiednią gminę São Vicente. Według podań pierwsi kolonizatorzy São Vicente stąd właśnie zobaczyli liczne kruki krążące nad miejscem, w którym wkrótce się osiedlili. Przypomniawszy sobie legendę o św. Wincentym z Saragossy (zob. s. 135), nadali osadzie właśnie taką nazwę – São Vicente.

Jeśli zdecydujemy się na wypożyczenie samochodu, warto wybrać się na przejażdżkę wzdłuż doliny, od Ribeira Brava w kierunku São Vicente. Po drodze czekają nas spektakularne widoki, zapierająca dech w piersiach sceneria z wyniosłymi górami spowoduje, że na nowo docenimy siłę i piękno natury. Warto zatrzymać się w jednym z przydrożnych barów na pyszną ponchę, np. w Taberna da Poncha.

INFORMACJA TURYSTYCZNA

Punkt IT, Rua Gago Coutinho e Sacadura Cabral, Forte de São Bento, Ribeira Brava, tel.: +351 291 951 675. Otwarte: pn.–pt. 10.00–16.00, sb. i święta 10.00–12.30.

NOCLEGI

Fajã dos Padres, Estrada Padre António Diniz Henriques 1, Ribeira Brava; <https://fajadospadres.com>. Domy letniskowe znajdują się w cudownej scenerii Fajã dos Padres. Dla wszystkich lubiących rustykalne klimaty i piękne krajobrazy. Cena za nocleg to ok. 80 EUR.

Hotel do Campo, Estrada da Banda d'Além 25, Ribeira Brava, www.hoteldocampo.com. Ekskluzywny hotel oddalony o 1,5 km od centrum Ribeira Brava. Z okien pokoi rozciągają się widoki na ocean i góry. Dla gości są basen, salongier, siłownia, ogrody. Ceny apartamentów od 120 EUR za nocleg poza sezonem i od 140 EUR w sezonie.

WYŻYWIENIE

La Parreira, Rua Comandante Camacho Freitas, Campanário. Dania z grilla – typowe dla kuchni lokalnej. Duży wybór win portugalskich z różnych regionów.

Restaurant & grill Muralha Terrace, ER 220 nr 1, Ribeira Brava. Restauracja serwuje dania kuchni maderskiej oraz międzynarodowej. Miła atmosfera; z tarasu rozciąga się widok na ocean.

Taberna da Poncha, ER 104, Serra de Água. Wyjątkowe miejsce z tradycją. Świeżo przyrządzona poncha, jedna z najlepszych na Maderze. Miła obsługa.

Gmina Ponta do Sol

Gmina ta żyje przede wszystkim z turystyki, ale wielu rolników ciągle utrzymuje się z upraw trzciny cukrowej, a oprócz tego są tu liczne plantacje bananów. Region znany jest również z upraw wielu gatunków i odmian kwiatów, które są często eksportowane za granicę.

Gmina o pow. 46,19 km² sąsiaduje z gminami: Ribeira Brava, Calheta i São Vicente. Miejscowość Ponta do Sol liczy niecałe 8,8 tys. mieszkańców w trzech parafiach: Ponta do Sol (ponad 4 tys.), Canhas (ponad 3 tys.) oraz Madalena do Mar (ok. 700).

▼ Widok na Ponta do Sol

Kronikarz Gaspar Furtoso pisał, że Zarco, kiedy wyruszył na rekoniesans wyspy w 1420 r., zobaczył tu klif, którego skały były tak wygładzone przez fale oceanu, a promienie słoneczne odbijały się od nich tak mocno, że zdawał się on świecić. Zarco nazwał więc to miejsce Ponta do Sol, czyli Słoneczny Cypel. Osada powstała tutaj w 1425 r., a pierwszych kolonistów do osiedlenia się zachęcały urodzajne ziemie oraz dogodny dostęp do oceanu; już pod koniec XV w. wzniesiono tu pierwszy kościół. Uprawiano przede wszystkim trzcinę cukrową, a także zboże, głównie pszenicę.

Podwodny świat Madery

Madera to raj nie tylko dla miłośników plażowania i górskich wędrówek, lecz także świetne miejsce dla amatorów nurkowania. W przybrzeżnych wodach archipelagu, wśród podwodnych wulkanicznych skał żyje wiele ciekawych gatunków flory i fauny. Uprawianiu nurkowania sprzyja też przejrzystość oceanicznych wód oraz ich doskonała przez cały rok temperatura, wahająca się od 18°C w zimie do 23°C latem. Nic więc dziwnego, że z roku na rok przybywa na Maderę coraz więcej amatorów tego sportu.

Aby poznać podwodny świat archipelagu, wystarczy skorzystać z bogatej oferty licznych maderskich klubów i szkół nurkowania (port. *mergulho*). Sprzęt można bez problemu wypożyczyć na miejscu.

Szkoły, których najwięcej jest w okolicach Funchal, oferują kursy na wszystkich poziomach, więc nawet osoby, które nigdy nie próbowały swych sił w tym sporcie, mogą nauczyć się nurkowania podczas swojego pobytu na wyspie. Wiele klubów organizuje wyprawy w liczne ciekawe miejsca przy brzegach Madery i Porto Santo. Bardziej doświadczeni nurkowie mogą też wybrać się na pobliskie Ilhas Desertas albo na leżące kilkaset kilometrów na południe od Madery Ilhas Selvagens, do których organizowane są specjalne wyprawy statkiem. Oprócz tego w ofercie klubów jest nurkowanie nocą. Dodatkową atrakcją są kursy podwodnej fotografii (zdjęcia uwieczniające niebywale piękno podwodnego świata byłyby na pewno ciekawą pamiątką z wakacji spędzonych na wyspie).

Jedną z popularniejszych szkół nurkowania jest Madeira Ocean's w Funchal, która zapewnia profesjonalną opiekę i w pełni dba o bezpieczeństwo nurkujących. Klub dysponuje wypożyczalnią wszelkiego sprzętu do nurkowania, więc nie ma konieczności przywożenia z Polski swojego. Aby znaleźć inne kluby, najlepiej odwiedzić punkt informacji turystycznej w Funchal, w którym dostać można dane teleadresowe innych certyfikowanych szkół specjalizujących się w nurkowaniu. Planując nurkowanie, warto pamiętać o zagrożeniach czyhających w wodach oceanu. Dlatego lepiej nie schodzić pod wodę na własną rękę, lecz tylko pod opieką doświadczonych nurków i ratowników z miejscowych szkół i klubów.

Dla tych, którzy pragnęliby zobaczyć podwodny świat okolic Madery, a nie planują nurkowania, organizowane są rejsy specjalnym statkiem z przeszklonym dnem (*barco com fundo de vidro*), z którego można podziwiać rośliny i zwierzęta żyjące w oceanie. W ofercie są krótsze i dłuższe wycieczki po Oceanie Atlantyckim. Niektóre z nich mają na celu obserwację delfinów.

Ta ciekawa propozycja powinna szczególnie ucieścić dzieci, które z pewnością zauroczy podwodny świat Madery. O wszystkich planowanych rejsach można się dowiedzieć ze strony internetowej www.madeira-boat-trips.info, gdzie prezentowane są statki turystyczne pływające wzdłuż wybrzeży archipelagu. Pozostałe informacje można uzyskać w punkcie informacji turystycznej w Funchal.

Kup książkę

Poleć książkę

Kup książkę

PROGRAM PARTNERSKI

— GRUPY HELION —

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA
Helion

Travelbook to Twój niezastąpiony towarzysz podróży. Wskaże Ci najważniejsze atrakcje, podpowie, czego szukać poza głównymi szlakami, i wprowadzi w świat miejscowych obyczajów. Znajdziesz w nim opisy najciekawszych regionów i miast, a sprawdzone informacje praktyczne umożliwią staranne zaplanowanie podróży.

Madera

Madera to rajski ogród pośrodku oceanu, podnoszący się z wód wysokimi klifami. Na wyspie panuje klimat wiecznej wiosny, co czyni z tego skrawka lądu subtropikalną oazę, pełną kwitnących kwiatów i egzotycznych owoców. Najlepiej jest się tu poruszać po spektakularnych lewadach, dzięki którym można poznać całą wyspę wzdłuż i wszerz, trafić na zagubione wśród gór osady i podziwiać lasy wawrzynowe. Dużą atrakcją są też wyjątkowe plaże z czarnym piaskiem – trudno nie dać się uwieść krystalicznie czystej wodzie z hipnotyzującym widokiem zielonych wzgórz zlewających się z błękitem oceanu. Wieczorem zaś można się delektować specjałami miejscowej kuchni i poszukiwać egzotycznych nut w smaku doskonałego wina, jakim jest słynna madera.

ebook dostępny na:

ebookpoint

 Bezdroża

Sprawdź najnowsze promocje:
● <http://bezdzoza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane:
● <http://bezdzoza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
● <http://bezdzoza.pl/newsletter>

 Księgarnia internetowa:
<http://bezdzoza.pl>

ISBN 978-83-8322-112-0

9 788383 221120

Cena: 34,90 zł